אונזער הילף מוז געגעבן ווערן

פון מ. מענאכאָווסקי

ווידער דערגייען צו אונז ידיעות וועגן דער שווערער לאגע פון די אידיש־וועלט־לאכע שולן אין פוילן. דער קריזיס אין לאנד ווערט אלץ שארפער און שארפער. צו די שווערע מאטעריעלע זאָרגן קומען איצט צו פאליטישע רדיפות. די שול־אינ־ספעקטאָרן זיינען געוואָרן זייער אָפטע באזוכער אין די שולן און די וויזיטאציעס האבן דעם ציל צו באוויזן, אז די אדער צווייטע שול שטייט ניט אויף דער געהע־ריגער הויך. מ'קומט אין שול מיט דער דער פרייערדיקער כונה מיטן פאָראורטייל, אז קיין שום זאך טויג ניט און דערויבער טאר די שול ניט באקומען קיין דערלויב־ניש, ד. ה., קיין קאנצעסיע אויף פירן די לומדים, און די רעפרעסיעס זיינען ניט קיין לאחרמדיקע, מיר האבן דא ניט צו טאן מיט דעם אדער יענעם קליינשטעטל־דיקע פאטראָפ. עס ווערט א סיסטעם, א סיסטעם דיקטירט פון אויבן און די אונ־טערטעניקע פירן אויס בשלמות די דירעק־טיוון. מ'איז געטריי דער מלכות.

אויפן ערשטן פייער גייט איצט פאַ־לעסיע. אט שרייבט די פוילישע צייטונגען אז אין משך פון עטאלכע יאר האט די וויסאָקא ליטאָווסקער פאַראוואלטונג פון ש.א. גבויט אן איינענעם בנין. די גאנ־צע ארבעטערשאפט פון שטאט, אלע פריינט פון דער שול, האבן זיך שטענדיק לאנגע הדשים געשאנקען זייער ארבעט, אוועקגענעבן זייערע לעצטע פרוטות, כדי די היים פאר די קינדער אויפצובויען. העבער א יאר האט געדויערט די מאביליז־אציע — יעדער שול־פריינט האט גע־מוזט דריי שעה אין טאג ארבעטן אויפן בוי פלאץ. אין פרייע טעג פלעגן קומען פון בריסק איידישע ארבעטער און אומ־זיסט אָפּגעבן זייער ארבעטס־צייט.

ענדראַך איז דער בנין פארטיק געוואָרן. פרעכטיק, גרויסע ליכטיקע צימערן, א שיינער זאל, מיט איין וואָרט, דער שענס־טער בנין אין שטאט.

דער חנוכת חבית איז געווען אן אמת'ער יום־טוב. זעקס זייגען זיינען גע־נאגען נאָדמאל די לומדים. פּרוּבלוגנע האט דיך די סטראָסטוויע דערמאנט, אז דער בנין איז נים ניט זיכער. ער סופיט קאנע פלאצן, אז האט פאראָרדנט תיכף פאר־מאכן דיי שול.

די צייט־א האט גלייך, אינטערוועניר־טס'זאל צוריק די שול עפענען. פון די ידי־עות, וועלכע זיינען ביז איצט פאראן איז נאך דיי שול ניט אפן.

אין פינסק האט די שול־מאכט צוגע־שיקט דער שול־פאַרוואלטונג פון דער באראָבאנו שול א בריוו מיט א גאנצער רויע פארמעלע פאַרערוגנגן, האט געגעבן א טערמין פון געוויסע טעג זיי צו דער־יידיקן, ווען ניט וועט די שול געשלאסן ווערן.

אין בריסק האט דער וואיעוואָדע (גר־ברנאטאר) ניט דערלויבט דער שטאט־פאַרוואלטונג אַרויסגעבן דער אידיש־ע שול א. נ. פון י. ל. פרץ די באשטימטע סובסידיע. מיט גרויס מי און מאטעריעש האבן די אידישע סאָציאליסטישע ראט־מענער אויסגעקעמפט, אז די שטאט־פאַר־וואלטונג זאָל סובסידירן די אידיש־וועלט־לאכן שול מיט אייניקע טויזנט גילדן א יאר. אין משך פון די לעצטע יאָרן איז די סובסידיע אַרויסגעגעבן געוואָרן. איז דעם יאר האט דער וואיעוואָדע ניט דער־לויבט אַרויסצוגעבן די עטלאכע הונדערט דאָלאר.

שרייבט די פאַרוואלטונג פון דער בריסקער שול, אז זייער לאגע איז זייער א פאַרצווייפלטע. זיי האבן צוגעזיפגערופן גרעסערע פאַרזאָרגונגען פון מיטגלידער און פריינט פון דער שול און באשלאסן פּראָטעסטירן קעגן דער אומגערעכטער האנדלונג פון וואיעוואָדע, פאָדערן אז די באשלאסענע פון שטאט־ראט געלט זאָל זיי אויסגעצאָלט ווערן.

די אידישע שול אַרגאַניזאציע אין פּרו־זשאנע שרייבט צווישן אנדערש, אז אירן אן אויפרוף: "אונזער שול אין וועלכער עס לערנען זיך קינדער פון די אָרומסטע שיכטן פון דער אידישער באפעלקערונג ביי אונז אין שטאט, האט זיך שטענדיק געראנגנגט מיט ביטערע נויט. אבער קיין מאל נאך איז די לאגע ניט געווען אזוי מורא'דיק שלעכט און ביטעל' ווי איצט. דער קלייניער שכר־לימוד, וואס פעגען ביז איצט אריינפליטן פון די עלטערן פון די קינדער ווערט אויך וואס אמאל קלעגער און קלעגער". זיי ווענדן זיך צו זייערע לאנדסלייט אין אמעריקע, זיי זאָלן דעם אינטשאטס שטיצן, "ווערכטער אין, מיר גרויזן, אייך אזוי טייער ווי אונז".

מ'וואכט געקאָנט דערציילן עגלאכע פאקטן פון צעברלכיקער שטעט, נאר צו וואס די אויבנדערדמאנטע אילוסטרירן פּוּיקאָס געגוגן.

די סאָנאציע (דער פּילסודסקי לאגער), וועלכע איז אריין אין איצטיקן פוילישן סיים מיט א מערהייט, וויל באוויזן איר פעסטע האנט בנוגע די נאציאָנאלע מינ־דערהייטן. איר צו תיכף אין אירישן לעבן קומט די אגודה, די שוואַרצטע רעאקציע אויף דער אידישער נאס. די אידישע שול, דיי שול פון דיי אידישע ארבעטער און ברייטע פאקס מאסן איז דער אגודה פון שטענדיק געווען א דאָרן אין די אויגן. ביי יעדער געלעגנהייט האט אין דיי אגודה אוב־טערגעטראָגן א מסירה'לע וואו מען דאַרף, אז די אידישע שול דערציט שלעכטע ביר־נער פון לאנד, פלאנצט אין אפיקורסים און א. וו., איצט אבער ווען די אגודה פילט זיך אין זאטל און ווערט די עצה־געבערן בנוגע אידישע פראגן ביי דער פּוילישער רעגירונג, דאַרף זי ניט זוכן קיין בעלעגנ־הייט אויף אונטערטראָגן א מסירה'לע, הילף מוז זיי געגעבן ווערן.

מיט די ארעסטירטע אין סאָוו. רוסלאנד

ידיעות פון דער אויסלענדישער דעלעגאַציע פון דער ציוניסטיש סאָציאליסטישער פּאַרטיי (צ. ס.) אין פּ. ס. ס. ר.

(שלוס)

די פּויערים וועלכע האבן אָפּגעגעבן זייער לעבעדיקן אין טויזן אינווענטאר אין הארעווען שווער אין דעם קאָלעקטיוו, באקומען ביזן חשבון שיקן צו, אדער פון די אינטערנאַציאָנאלע קרובים. אין שטעטל נופּא אין דא ארבעט נאר פאר 10 משפחות, וועמענס קינדער זיינען באשעפטיקט אין די אַרטיקע אינשטאלטן. עסנזאכן איז זייער שווער צו קריגן. ברויט גיט מען ניט אפילו דיי מיטגלידער פון די פּראָפעסיאָ־נעלע פאראיינען, ווייל פאר קראָסנ.ע. ווי פאר אנדערע "ניט אינדוסטריעלע" שטעטלאך דאגט'עט נים ניט דיי רעגירונג צו באזאָרגן זיי מיט ברויט. דאריבער קאָסט א פּוד קאָרן מעל 20 רובל און נאך מער. אין קאָאָפּעראַטיוו באקומען די "פּוּלרעכ־טיקע" ניט מער ווי צו 300 גראם צוגעטיילט א חודש. אמאל אויף א שטיק זייף. אז מ'בריינגט ווען ניט ווען עטלאכע קאָס־טומען אדער קאלאשן — מאכט מען אויף זיי א גורל צווישן די מיטגלידער.

עס עקזיסטירן צוויי ארטעלן פון שניי־דער אין שוסטער, וועלכע ארבעטן פאר'ן קאָאָפּעראַטיוו. די הכנסה איז אָבער זייער נ"ר פּרואות הויכע פריישן . . .

. . . . מיר שטייען שוין אין סעפ־טעמבער און אויף דאס רוב פעלדער האט מען נאך די ווייץ ניט געשניטן. אויך בין איך אהיים מיט די קינדער, כאטש די האבן אָפּגעגעבן זייער לעבעדיקן אין טויזן אינווענטאר אין הארעווען שווער אין דעם קאָלעקטיוו, אבער אין אמאָלן מעת־לעת פריער, אין די אינטערנאַציאָנאלע אָרגאַניזאציע אין דער אייג־נער אין אמעריקע, אין דער אין אינטער־נאַציאָנאלע אין אייגענע אויגן אין אויזנען אין אלגעמיין אין אין א